

AMERIKOS LIETUVIS

DALIS ANTEA

Gruodžio (Dec.) 22, 1927 m.

PART TWO

KALĖDŲ VARPAI

Tulo miesto bažnyčios varpinyčioj kabojų šeši seni varpai. Kiekvieną sekmadienį jie savo gaudžiu balsu šaukė žmones į bažnyčią. Iš aukštos varpinyčios jiems buvo patogu žiūrėti į žmones, einančius ir išeinančius iš bažnyčios. Jie tēmijo jų veidus jaunos ir senus, linksmus ir nuliudusius ir sulig to, darė savo išvedimus, koks budas slepiasi po veido išvaizdai. Nieks iš žmonių nekėlė galvos į viršų, nieks nekrepė domos į varpus ir nepaisė ką jie mano. Kad negirdėtų varpų balso, tai visiškai užmirštų apie jų egzistavimą.

Tačiau, tie varpai nebuvo paprasti metalo gabalai. Jie turėjo sielą ir jausmą. Per ilgus metus jie žiūrėjo į žmones ir tyrinėjo jų budą. Ne kartą jie bandė persergėti žmones nuo grėsiančio pavojaus įvairių nelaimių, bet jie klausydami varpų balso, nieko nesuprato ir brido į nelaimes. Daug žmonių nelaimių varpai matė ir griaudino jų jautrias sielas. Balsai jų dejavo, liudnai skambėjo, tartum verkė, arba garsiai šaukė, kartais barė ir grumojo... viskas veltui, žmonių ataklumas buvo tikrai stebėtinai. Kalėdų vakarą šešių varpų sielos išėjo iš varpinyčios pasiteiraut kas girdėt po įvairias žmonių sėdybas, ką jie veikia kalėdų vakarą. Pasižiūrėję, pasiteiravę, sugrįžo po bokšto pastogę, idant papasakot vienas kitam savo įspūdžius. Pirmutinis varpas išdavė savo draugams tokį raportą:

"Mieli broliai, grįžtu aš iš tos miesto dalies, kur žmonės labiausiai spiečiasi, kur krautuvės atdaros, pirkkliai rodo ir giria savo prekes, pirkėjai deri ir perka. Žmonės maino prekes ant aukso, o aukšą ant prekių. Prie to, neapsieina be suktubių ir apgavysčių, dažnai ir vagysčių. Stebėtina, kaip žmonės myli ir trokšta aukso. Prieš nieka nestoją kad jį sugaut. Sąžinė, dora, užsitikėjimas, garbė, viskas eina į šalį, viskas nusilenkia prieš žmonių dievaitį—Aukšą. O jis rodo tyčiojasi iš žmonių, tai duodasi jiems, tai, žiūrėk, ir vėl išsprudo. Pasipiktinau ir nuėjau sau nuo tos aukso gaudančios minios."

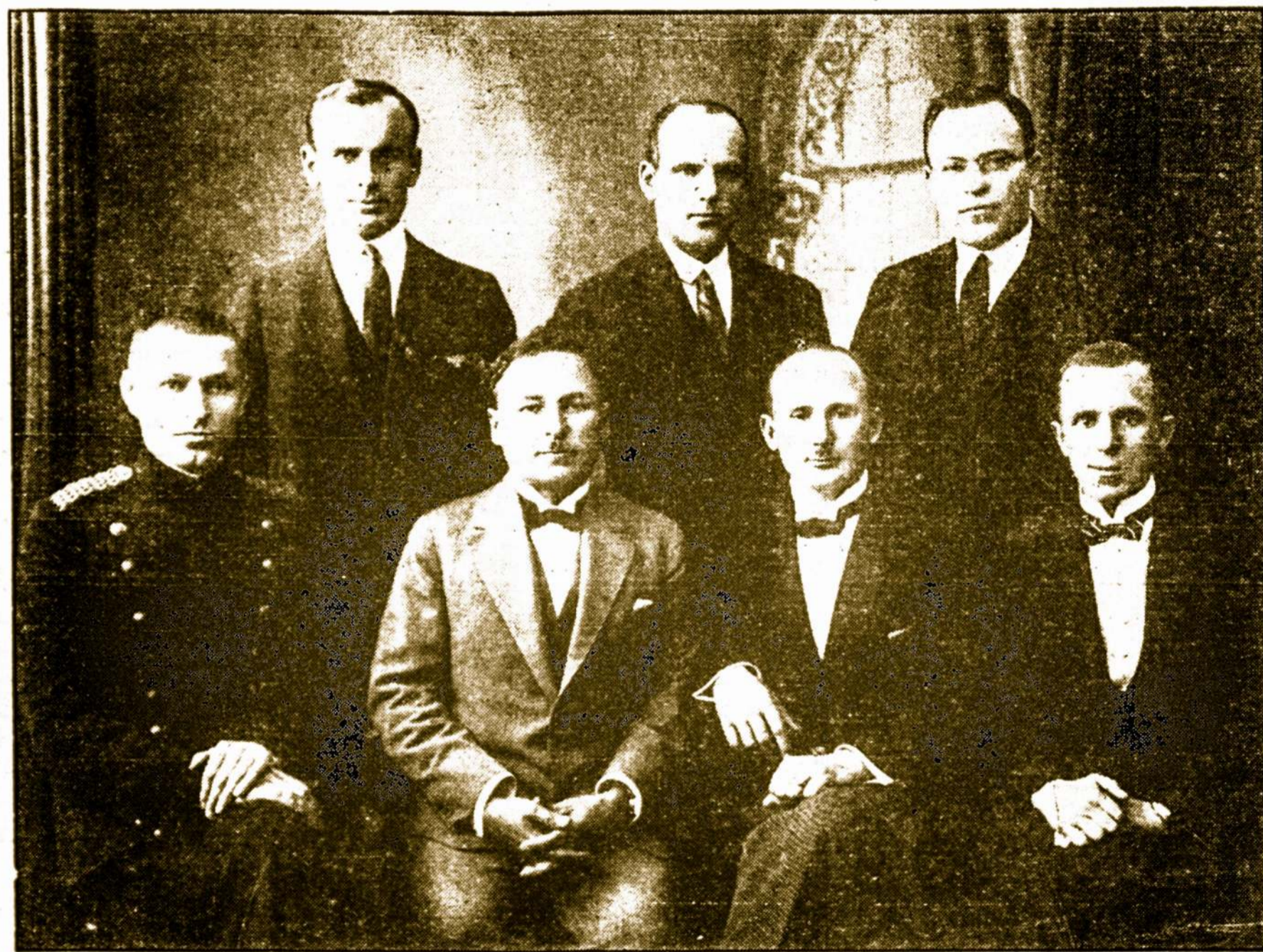
"Brolau — pradėjo antras žvalgas — varpas, kam tu taip niekini žmones už tai, kad jie aukšą myli. Juk žinai, kad jie be aukso gyvent negali. Juk jie negali taip kaip mes sutilti į bokštus ir sėdėti ramiai visą amžių. Jiems reikia valgyti, reikia šiltų pastogių ir drabužių, kitaip tie silpni sutvėrimėliai iškristų kaip musės. Ligos juos išnaikytų, šaltis sušaldytų, nebeliktų nė vieno šiam pasauliui. Nieko stebėtino, kad jie gerbia Aukšą, nes jis juos palaiko. — Tačiau aš buvau ten, kur aukso turi per daug. Puikiausiuose palociuose mačiau puikiai pasipuošusias moteris ir vyrus, stalus apkrautus skaniais valgiais ir gėrimais, mačiau taip daug blizgalių, šviesos, visokių grožybių, kad net akyse ėmė mirgėti. Maniau, tai kur laimė ant svieto! Jau ir dangių nebus geriau. Muzika, dainos, šokiai... Staiga išgirdau šūvį, einu ant jo balso. Įėjau į palociaus savininko kambarį. Žiūriu, žmogus guli ant grindų su revoliuriu rankoj. Pasilenkiau, dalytėjau — negyvas! nesupratau, kame priežastis saužudystės, nusiminęs apleidau palocių..."

"Et, broli — atsiliopė trečias varpas, — juk žinai, kad ir per aukšą gali ašaros byrėti. Aš papasakosiu jums apie kitokią mirtį. Nuėjau aš į tą miesto dalį, kur varguoliai apsigyvenę. Daug jų yra, susispietę kruvomis kaip bitės avily. Kenčia vargą, nedateklių, ligas. Domą mano patraukė tula šeimyna. Silpnos sveikatos moteris, kovoją už buvį su keletu vaikučių—našlaičių. Skurdas matyt visame, bėdinam bute, išblyškusiuose veiduose, apdriskusiuose drabužiuose. Didžiausia šeimynos parama, tai vyriausia duktė. Jauna mergelė, pasišventusiai dirba, kad palengvint motinos našta, užlaikyt jaunesniuosiui. Mažo jos uždario vos užtenka apsigynimui nuo bado. Ilga kova su vargu pakirto jos spėkas. Mergaitė ėmė silpnėti, kosėt ir mirtina liga uždėjo ant jos savo sunkų delną. Šį vakarą graži siela apleido mergaitės silpną kūną. Mačiau ją išbalusią, užmigusių amžinu miegu. Išėkis mergaitė, vargai tavo užsibaigė. Kalėdas švęsi danguje! Ašarą nubraukęs, apleidau varpų pastogę."

"Brrr—pasikratė atvykęs bokštan ketvirtas varpas.—Broli, iš kur tu atėjai taip sušalęs?—užklausk jo kiti. — Aš buvau,—atsakė jis,—pažvelgt po jurių vandenimis. Žiaurus vėjas ten siaučia, pučia ir mėto skubinančius prie krašto laivus. Tamsu, baisu, vanduo užia, bangos siubuoja. Nuslydau prie vieno laivo pažiūrėti, ar labai jurininkai išsigandę. Nusistebėjau pamatęs, kaip jie dirba savo darbą, nepaisant kas aplinkui darosi.

SVEIKINAM VISUS SAVO DRAUGUS, SKAITYTOJUS IR BENDRADARBIUS, SU LINKĖJIMAIS KALĖDŲ ŠVENTĖMS. "AM. LIETUVIO" ADM. IR RED.

L. K. Savanorių Sąjungos, Kauno skyriaus pirmoji valdyba ir revizijos komisija, dirbusios nuo 1927 m. sausio 2 d. iki 1927 m. spalio 2 dieną

Sėdi iš kairės dešinėn: 1). Kazys Matulevičius, valdybos narys, 2). Petras Ruseckas, valdybos vice-pirm., 3). Jurgis Kiaunins, valdybos pirmininkas, 4). Stasys Butkus, valdybos sekretorius. Stovi iš kairės dešinėn: 1). Juozas Miliušis, revizijos komisijos pirmininkas, 2). Vincas Girskis, valdybos išdininkas, ir 3). Jonas Kalnėnas, revizijos komisijos sekretorius.

Vėtros ir audros jiems nenauji. Staiga ištiko kaž-koks sumišimas. Gavo žinią, kad netoli laivas skęsta. Kapitonas liepia plaukt kuogreičiausia gelbėti skęstančius. Maniau, kad jurininkai priešinsis, tokioj tamsumoj ir vėtroj del kitų, kuomet jiems patiem tas pats grėsia pavojus. Bet kur tau, visi vienminčiai, ruošiasi prie darbo. Plaukiu ir aš kartu. Kapitonas duoda signalus. jau užmatė skęstantį laivą, leidžia šviesą. Skubiau, skubiau prie pagalbos. Visi išgelbėti — dabar greičiau namon, kalėdas švęst."

"Tu brolau matei, kaip jurininkai nepaisant, ypatiško pavojaus, gelbėja kitus—atsiliopė penktas varpas,—o aš mačiau, kaip žmonės eina į liepsną, kaip į pragarą, gelbėti kitus. Išėjau aš į gatvę ir mąstau, kur eit. Žmonės eina išilgai ir skersai gatvių, vieni ten, kiti kitur. Stoviu ir žiūriu, nežinodamas katrą sektį. Man bestovint suskambėjo varpelis, paskui daugiau. Pravažiavo ugniagesių vežimas, dar vienas, kitas ir daugiau.

Žmonės bėga paskui, einu ir aš. Vežimai sustojo prie didelio degančio namo. Nė minutos negaišaudami, ugniagesiai ėmėsi apmalšinti liepsną, kuri, tartum nenorėdama apsisieiti, yezžėsi dar smarkiau raudonais liežuviais per langus budinko. Ugniagesiai įjė vidun gelbėti žmones, jau išėina, nes tuojuo gali sienos sugriūt. Nuėmė laiptus nuo sienų. Štai viename lange ant aukščiausių lubų, pasirodė ugniagesys. Iš tolo, aukštai atrodo, visai mažiukas. Rankose jis laiko mažą kudišką. Liepsna aplink jį užia, rodos tuojuo pastvers savo auką. Nėr jokio išsigelbėjimo kaip tik šokt nuo baisaus aukščio žemyn į išskėstą maršką. Nega-lėdamas pakest reginio, užmerkiau akis, nelaimė jaučiau... Atidarau akis. Žmonės susispietė apie maršką. Motina jau laiko savo kudišką ant rankų. O kur ugniagesys? Klausiu.—Nugabeno ligoninėn, apdegė, nabagas, bet nepavojingai, gal pasveiks. — Tegul kas nori, sako, kad nėra tarpe žmonių broliškos meilės, bet ne aš."

"Brolau, tu greitai linkęs tikėti į žmonių gerumą,—tarė jėjusis šeštas varpas. Jis atrodė labai pavargęs, matyt atliko ilgą kelionę. — Aš buvau toli, ten, kur žmonių piktumas aiškiausia pasirodo. Grįžtu nuo karo lauko. Toli mane vėjas nuputė, netikėtai atsiradau karo apkasuose. Tamsu, aplinkui nieko nematyti, tikai kanuolės dunda ir sprogstanti šuviai žeria kibirkštis ir liepsną. Bangu pasidarė, bandžiau išsigaut iš pavojingos vietos. Užmačiau gale apkasų sargybinių kareivį. Atrodo pastyręs, lig stulpas užšalęs. Prisiartinau ir sakau jam: "Pasakyk man vardan ko tu čia stovi? Ar vardan Aukso dievaičio, ar vardan Dievo visų mūsų Tėvo, ar del meilės tėvynės tu išsižadėjai broliškos artimo meilės?"—Nekalbėk į mane" — atsakė,—"aš pildau savo pareigas." Tai paikšas, manau—apart savo pareigų, jis nieko daugiau nenusimano. Jau buvau užsigrįžęs grįžt namon, kaip užmačiau žiburius ir jų link kreipiausi. Pamačiau karininkų šėtra, įėjau vidun. Matau, sėdi už stalo šeši generolai. Veidų išvaizda šalta ir žiauri. Neturėjau drąsos atsišaukt į tų ypatų švelnesnius jausmus, nes be abejo jie jų neturi. Štai vienas pakilo, pradeda kalbėti. Maniau perkunai pabyrės iš lupų — klausau — sako: "Broliai, liaukimes keršto. Paliuobą paskelbkim kalėdom užėjus, tuomet gal ir taikos budą surasim. Kiti lig to laukę, sušuko: — sutinkam, sutinkam. Ramybės visi trokštam. Gal tas duos jai pradžią. — Taip ilgas, kruvinas karas užsibaigė. Nusistebėjau, bet linksmas skubėjau pranešt gerą naujieną, kur tik galėjau ir jums broliai. Aš manau, kad visi mes sutinkam, kad žmonės ne taip dar blogi kaip kartais mums rodos.—Sutinkam, sutinkam. — "Tad paskelbkim pasauliui ką žinom."

Garsiai ir linksmai gaudė šeši varpai kalėdų naktį, o vėjas nešiojo jų balsą.—Ramybė pasauliui, Ramybė pasauliui, Ramybė pasauliui!.. S. P.

KALĖDŲ MARGUMYNAI

PIRMUTINĖ KALĖDŲ ŠVENTĖ. Seniausias paliudymas šventimo Kristaus gimimo dienos, rastos Egipte 200 metuose krikščionybės gadynės. Ta šventė sutinka laiku su senovės saulės garbintojų švente.

PURITONŲ PIRMOS KALĖDOS. Pirmutinės kalėdos atvykusios iš Anglijos į šią šalį puritonų buvo švęstos, kuomet jie užbaigė statyti savo pirmą pastogę. Puritonai praleido virš mėnesio laiko ieškodami patogesnės namams vietos.

BETLEHEMO ŽVAIGŽDĖ. Laikė kalėdų, Betlehemas yra pasaulio sostinė. Visi tą vietą, kitados pamiršta, prisimena. Betlehemo žvaigždė veda visus į tą svarbią vietą, kur netoli 2000 metų atgal gimė didžiausias pasaulio genijus Jėzus Kristus. Jo vardo garbės nė sumažinti, nė atimti niekas negali. Betlehemo žvaigždė atvedė tris karalius—mokslinčius, į stainele, kur Jėzus buvo užgimęs. Jie atidavė didžiausią pagarbą naujai užgimusiam kudiškeliui ir jo motinai, suteikdami puikiausias dovanas busiančiam pasaulio Karaliui.

FRANCIJOS SANTA CLAUS. Beveik visos civilizotos šalys turi savo kalėdų dieduką, kuris geriems vaikams atneša dovanas. Francijos vaikams laukia atvykimo Pere Noel, kaip Amerikos vaikams Santa Claus.

KALĖDOS VENGRIJOJ. Vengrijos vaikams tėvai liepia klausyti kalėdų vakarą, kuomet išgirs arklų prunkstimą. Tada bėgt pažiūrėti vežimo, pakinkyto baltais arkliais ir sėdinčio jame Kristaus kudiškio. Vežimas prikrautas dovanomis, kurias Kristus dalina vaikams. Italijoje vaikus veda į bažnyčią, kur jie gauna savo dovanas nuo Bambino—reiskia, Kristaus kudiškio.

KALĖDŲ UBAGELIS. Vokietijos padavimas sako, kad kalėdų vakarą Jėzus pavidale mažo vargingo vaikelio ubagauja pas kiekvieną namelį. Tokiu būdu jis išbando žmonių širdies gerumą. Žinoma, tą dieną niekas neatsako ubagams maisto ir prieglaudos.

EUROPOS KALĖDOS ILGENĖS. Amerike kalėdų atostogos mokyklose ir kitur tęsiasi vos vieną savaitę nuo kalėdų iki Naujų Metų. Europoj, paprastai švenčia kalėdas per dvi savaites, nuo kalėdų iki šventei Trijų Karalių, 6 sausio. Kalėdos švenčiamos dabar panašiai po visą pasaulį.

kuomet misijos pasklaidino tą šventę visur, kur tikslai įsteigė krikščioniškas bažnyčias. Kalėdos yra žinomos ir tarpe mažiausiai kulturingų tautų, turinčių progą susipažinti su krikščionybe.

KALĖDOS ISPANIJOJ. Ispanijoje vaikai prieš kalėdas ieško vietos tarpe krumų, kur paslėpt savo batus. Kalėdų ryte jie randa juos pripildytus saldumynais.

KALĖDŲ EGLĖS. Kalėdų medis arba eglė, prasidėjo šešioliktoje šimtmečio apie upę Rhine. Iš ten paprotys gerbt ir puošt eglę praplato po visą Europą. Iš Europos perėjo į Ameriką.

KALĖDŲ PASVEIKINIMAI. Anglijos karalius 1846 metais išsuntinėjo visiems savo draugams kortas su parašytas ant jų kalėdų pasveikinimais. Tas davė pradžią siuntinėjimui vienas kitam pasveikinimų. Dabar tas paprotys taip praplatus, kad ima daug popieros ir pašto triušo, kad visur aprūpint su kalėdų pasveikinimais. Šių metų Amerikos kalėdų pasveikinimai lėšuos \$55,000,000, apart sugaišusio laiko ant jų rašymo.

GYVULIAI KLAUPIA. Tarpe kitų kalėdų prietikių, yra ir tokie, kad gyvuliai tvartuose vidurnaktį suklaupia atiduodant garbę Tvėrėjui.

RUSIJOS KALĖDOS. Rusijos kalėdos švenčiamos panašiai kaip ir kitose Europos šalyse. Puošimas eglės yra gana praplatus. Jie kaip ir Lietuvoje, deda kučią kalėdų vakare ant stalo, pridenktu po staltiese šienų ir šiaudais. Prieš valgį kiekviena ypata ištraukia šiaudą. Katro šiaudas ilgiausias, tas gyvenęs ilgiausia. Tą vakarą Rusijos žmonės daro spėjimus ir iš jų sprendžia kas juos laukia ateity.

ŠV. NIKALOJUS. Šv. Nikolajus yra patronas kalėdų. Jis kas kart daugiau minėjamas ir gali visiškai paveržt biznį Amerike viešpataujantiem Santa Clausui.

KALĖDŲ PAVOJUS. Tautinė Apsaugos Draugija perspėja visus, mažus ir suaugusius but atsargiai kalėdų šventės celebravimae. Pernai buvo labai daug iš tos priežasties gairių ir nelaimių. Visi lai primena sau kaip virš trisdešimt vaikų sudegė, kuomet mokykloje eglė nupuolė ir uždegė namą. Degtukai turi but tas dienas toli nuo vaikų pasiekimo. Kuomet aplink yra tiek daug lengvai užsidegamos medžiagos, tad atsargumas ne pro šalį.

SENA PASAKA. Senais laikais gyveno Romoj kunigaikštis. Kalėdų vakare kunigaikštis sėdint savo palociuje už stalo, išgirdo barškinimą į duris. Pažiūrėjęs į duris, kunigaikštis pamatė gražų veidą nedidelio vaikiuko ir išgirdo, kaip panašus muzikai balsas ištare: "Kristus kudikis yra alkanas." Užpykęs kunigaikštis, kad kudikis išdriso pertraukt jam puotą, liepė kareiviams nuvyt jį nuo durų. Kaip tik įsakymas buvo išpildytas, visas maistas ant kunigaikščio stalo pavirto į smiltis. Ir vėl jis girdi balsą: — "Kristui kudikiui šalta." Kareiviai vėl nuvyjo vaiką nuo durų. Tuo pat laiku ugnis užgeso ugnivietė, šviesa užgeso ir šaltas vėjas iššaldė palocių. Tuomet saumyliška kunigaikščio širdis suminkštėjo. Jis liepė kareiviams ieškot nepaprasto vaiko. Jį rado tarpe kitų varguolių vaikų ir visus kartu atvedė į kunigaikščio palocių. Kunigaikštis rado linksmybę, kuomet tuo, ką turėjo pasidalino su kitais. Pasidalinkime ir mes tuo ką turim su tais ką turi mažiau už mus.

Sveikinkim, broliai, Naujuosius Metus!

Nors vargina pančiai lediniai,
Nors sunkiai alsuoja krutinė,
Nors reikia pereit erkščių takus.—
Sveikinkim, broliai, Naujuosius Metus!
Nors širdį skausmai mums slopintų,
Nors melas teisybę gesintų—
Be Dievo leidimo jina nepražus.
Sveikinkim, broliai, Naujuosius Metus!
Krutėt nepaliaukime, broliai,
Ir dirbkim, kaip dirbom ligšioliai,
Auklėkim širdyje norus tvirtus.
Sveikinkim, broliai, Naujuosius Metus!
Vienybė, tautiečiai, sustokim,
Viens kitą, kaip broliai, vaduokim.
Visi už vieną, o viens už visus!
Sveikinkim, broliai, Naujuosius Metus!
Mus obalsis "Dievas, tėvynė!"
Jo vaią suprātę, pažinę,
Eikime arti tėvynės laukus.
Sveikinkim, broliai, Naujuosius Metus!
Į darbą, į darbą, kas gali
Darbuotis Lietuvos šalelei,
Raginkim, kelkim jaunus ir senus!
Sveikinkim, broliai, Naujuosius Metus!
Vilties nenustokim, tautiečiai:
Į darbą pats Dievas kviečia;
Pildykim įstatus Dievo šventus!
Sveikinkim, broliai, Naujuosius metus!

J. Naruševičius.

JONO KATKAUS PRAKALBA

Prakalba, pasakyta Worcester, Mass. Lietuvos Karininko, Leitenanto Jono Katkaus, 2-tro Pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algirdo Pulko, Lietuvos Respublikos.

Brangūs Tautiečiai! Pirmiausia turiu garbę perduot savo draugų-kariškių širdingiausių linkėjimus!

Aš atvykau į Ameriką, atsilankyt pas savo brolių, gyvenantį mieste Bridgeport, Conn., su kuriom nesimačiau daugiau kaip 15 metų, ir pas kitus gimines. Gavau atostogų tris mėnesius. Iš tų trijų mėnesių vieną mėnesį kelionėn reikia skirt, tai man lieka tik pora mėnesių paviešėt. Apart tikslo atsilankymo pas gimines, labai man malonu buvo matyt, kaip lietuviai čia gyvena ir stengias kiek galima arčiau su jais sueit, ir kaip arti aš suėjau, pajutau daug malonumo, bet kartu ir skaudu buvo.

Malonu todėl, kad visi Amerikos lietuviai, kiek numaciau, myli savo Tėvynę Lietuvą, kaip ir ten pat Lietuvoje gyvenant. Bet skaudu buvo matyt tą, kad kokia tai juoda ranka visą laiką stengias Amerikos lietuvių meilę prie Tėvynės atšaldyt. Jei pažūrėt į Amerikos laikraščius, tai su maža išimčia, visi begėdiškai skleidžia melagingas žinias apie Lietuvą. Drabsto ją purvais. Ištikrųjų, man, kaippo kariškiui, neseniai atvykusiam iš Lietuvos ir žinant kaip šiandien tikrumoje yra Lietuvoje, be galo skaudu matyt, kaip Amerikos lietuviai yra klaidinami.

Aš, kaip bendrai ir visi kariškiai, kalbėt gražiai nemoku, nes mūsų darbas ne liežiuviu malt, bet ginklu veikt. Tik, kaip aukščiau minėjau, matant, kaip juoda ranka visokiais budais stengias žemint Lietuvos vardą, be to, prašomas tikrų lietuvių, aš esu priverstas į Jus, brangūs tautiečiai, prabilt tik apie tai, ką pats savo akimis Lietuvoje matau arba ant savo kailio esu patyręs. Kalbėsiu, kaippo arčiau stovintis prie kariuomenės, pirmiausia apie Lietuvos kariuomenę, ką šiandien Lietuva yra pasiekusi: pati Lietuva, lygiai kaip Vokietija, Prancuzija, Italija, ir kitos šalys, turi savo atskirą tautišką budą, kalbą, gabumus ir gėl tik tas kraštas skiriasi nuo kitų pasaulio kraštų, tuo, kad kitur nėra tokių gražių upių, niškų, laukų, kaip Lietuvoje. Ji visa atrodo, kaip ištisas parkas—sodas.

Lietuva turi ilgą ir garbingą praeitį. Mindaugio, Gedimino, Algirdo laikais ji ne tik buvo lygi su savo kaimynais, bet dar ant kai kurių ir viešpatavo. Bet štai 1886 metuose, broliūds, Lietuvos išgama, kunigaikštis Jagėla, del mergos, parduoda Lietuvą Lenkijai. Aš skaitau, kad Lietuva prarado tik tada savo nepriklausomybę. Apie tai liudija daug faktų, bet aš pažymėsiu vieną iš ryškiausių.

Kaip tik tuose laikuose, visame krikščioniškame pasaulyje vyraujančioji mokyklose kalba buvo lotynų, šalia jos Prancijoje buvo mokinama prancuzų kalba; Vokietijoje—vokiečių, Lenkijoje—lenkų. 1886 metų tokių mokyklų atsirado ir Lietuvoje, kur vyriaujančioji buvo lotynų kalba ir šalia jos—lenkų, bet ne lietuvių. Jeigu atsirasdavo lietuvių drašuolių, kurie nenorėjo atsižadėt savo kalbos, tai jiems užkabindavo ant kaklo medinę lentelę vadinamą "Nota linguae," ant kurios buvo bioauriai niekinantis lietuvių užrašas. Tą lentelę privalejo nešiot ant kaklo tol, kol rasdavo kitą lietuvių, kalbantį lietuviškai; tada galėjo nusimint nuo savo kaklo ir uždėt ant naujai atrastojo. Del laiko stokos, nekabėsiu apie tą laiką.

Kada Lietuva buvo rusų pavergta, Jūs patys, brangūs tautiečiai, atmenate, arba iš knygų galite sužinot arba iš senučių pasakojimų esate patyrę, arba ir ant savo kailio jautę.

Daugiau paliesiu Lietuvą, pradedant nuo didžiojo karo. Kada 1915 metuose vokiečiai sumušė rusus ir privertė juos iš Lietuvos trauktis, rusai kraustydamiės griežčiausiu įsakymu, baugdami mirčia, liepė sunaikint kaimus, miestelius, javus, liepė visiems lietuviams dangintis Rusijos gilumon. Atsimenu, kaip nakčiai atėjus, aplinkui raudonuoją dangus nuo degančių Lietuvos kaimų, miestelių; tik ant širdies darydavosi sunku, sunku! Kaip matant, visi Lietuvos didžiausi miestai, kaip Mažeikiai, Šiauliai, Kedainiai, ir kiti, liko sunaikinti. Žmonės, sukrovę savo mantas ant vežimų, kas neturėjo vežimų, tai ant savo pečių, su ašaromis atsisveikinę tėviškes, danginosi į Rusiją. Žmonėmis, vežimais ir gyvuliais buvo užkimšti visi keliai. Ne vienas manė, kad jau atėjo Lietuvai galas.

Staiga iš visų pusių pasigirdo šauksmas: "Vokiečiai! vokiečiai!" Vokiečiai taip greitai vijo rusus, jog pastarieji nespėjo ne tik viską sunaikint, bet ir visus žmones išvaryt. Vienok, apie pusę Lietuvos gyventojų rusams pavyko išgabent į Rusiją. Likusieji lietuviai džiaugėsi, galvodami, kada išauš Lietuvai nauja gadyne. Jau Lietuvos engėjo—rusų nėra, bus laivė. Bet ap-

siriko. Vokiečiai dar sunkiau pradėjo čiulpt Lietuvos syvus. Buvo surašyti visi Lietuvos gyvuliai, paukščiai, šunės ir katės. Už šunis, kates, reikėjo mokėt pinigų—mokestis lietuvių širdis jautė ir jis pasiryžo dabar mirt ar laimėt, bet daugiau jau nevergaut. Visoje Lietuvoje užvirė, kaip katilė—kiekvienų namų, ar tai buvo šviesesnės, ar samanotos bakužės, virto karo palapinės, kuriose iš paprasto, ramaus lietuvių pasidarė karžygis, pasiryžęs sutraukt vergijos pančius.

Jau vokiečiai nedrįsta pavieniui lankytis į kaimus ir miestelius, plėšt gyventojus; tik buriais, nemažesniais kaip po 20 ir 50 žmonių kiekviename. Jei kas drąsos turėjo mažesniame skaičiuje pasirodyt kaime, tai tas niekados daugiau savo "Vaterlando" nematė. Visuose Lietuvos miškuose knibždėte-knibždėjo susispietę lietuvių buriai, kurie sužinoję, kad vokiečiai apliplėšė kokį nors sodžiu, grįžta atgal į miestą ar į artimiausią gelžkelio stotį, žaibo greitumu užpuldavo, nugalabindavo, išplėštą turą grąžindavo nukentėjusiems, tik ginklus sau pasilikdavo. Gyvenamosiose vietose to padaryt negalėjo, nes atvykdavo daug daugiau vokiečių ir sunaikindavo visą sodžių arba miestelį, kuriame rasdavo nors vieną nužudytą vokiečių.

Tiesa, nepriklausomybė buvo paskelbta 1918, 16 dieną vasario, bet vokiečiai su tikslu Lietuvą plėšt, neleido jokiai ginkluotai paieagai kurtis, bet vilkino. Nepaisant to, kiekviena bakužė buvo Lietuvos karžygio buveine ir, kaip sakiau, visi miškai knibždėte-knibždėjo nuo ginkluotų lietuvių burių; reikėjo tik tuos burius tinkamai organizuot. Tam tikslui, 23 dieną lapkričio, 1918 m., išleičziamas pirmas Lietuvos kariuomenės įsakymas ir jau formaliai tveriamą kariuomenę. Kariuomenei reikalingas ir vadas, kuris turi but kartu ir tautos vadu, nes toji kariuomenė buvo nekas kitas, kaip visa Lietuva Tauta. Tokią aukštą ir atsakomingą vietą iš karto lietuvių neturėjo drąsos užimt, bijodami padaryt klaidą, deliai kurios gali žut visa Tauta. Del tos priežasties, pirmas kariuomenės vadas lieka rusas—generolas Kondratavičius, kuris Lietuvą pažinojo gal tik pro šalį kada nors keliaudamas. Taigi, priimant vadovybę,

Aviacijos šventė Kaune

pareiškė, kad Lietuvos kariuomenėje turi vartot rusų kalbą, kaip pas rusus prieš karą, nešiot buzgancius ejetus, nustatyt aukstas algas. Argi galėjo but ugai toks žmogus Lietuvos kariuomenės vadu? Žinoma kad ne! Užtai ir buvo vadu tik kelias dienas. Po jo, vadai keitėsi. Kokie gi tos kariuomenės buvo draužiai, ginklai ir kitas aprūpinimas? Draužiai buvo: klumpės, vyžos, sermėga. Ginklai buvo: šautuvai su vamzdžiu vienu galu, uzkatu švinu. Norint šaut, reikėjo paraką pilt į kitą galą vamzdžio, vėliau šatrus suput ir užtvirtint pakulom. Per padarytą vamzdįje mažą skylutę, reikėjo parakas degtuku uždegt. Laimingas buvo tas, kuris turėjo šautuvą su pistonu ir dar laimingesnis buvo tas, kuris turėjo šautuvą tikrai karišką. Lietuvos kariuomenės buveinės buvo Lietuvos kaimas ir miestelis, nes visose kareivinėse dar sėdėjo vokiečiai. Iš pradžios, Lietuvos kariuomenė maitinosi paruoštu maistu iš namų, vėliau iš kur ką gaudavo, o labai dažnai pabudavo ir alkani po keletą dienų.

Kaipgi žiūrėjo į tą kariuomenę žydai? Jie užpakalyje lietuvių kareivių bėgdami šaukė: "Joške, Joške! O žei vie, get mit a klumpe". Lenkai sakė: "tych zultych konarkow kot prendko zdusi". Lietuvių kareiviai nešiojo ant kepurių ir ant rankovių geltoną juostelę, užtai lenkai ir vadino kanarkais. Viena moteriškė lietuviė, ėjo iš Aleksoto pusės nešina su savim į turgų krepšelį su kiaušiniais, sviestu ir suriais, kad parduot ir duonos sau nusipirkt. Rotušės aikštėje mokinasi kareiviai. Ji žiuri, klauso ir negali suprast. Pagaliau prieina prie vado ir klausia: "Kas čia per žmonės ir ką jie daro?" Sužinojus, kad Lietuvos kareiviai ir neapsakomai nudžiugus, išgirdus, kad šita kariuomenė vartoja lietuvišką kalbą, susijaudinus senutė, klauptėsi, kėlė rankas į aukštą—"O Dievuliau brangus!" Daugiau nepaiege nė žodžio ištart, tik ašarom apsiplė, paliko kareiviams savo našulį su kiaušiniais, sviestu ir suriais. Žodžiai neduoda galimybės išreikt, ką ta senutė matė ir kokį įspūdį ant jos paliko tas pamatymas lietuviškos kariuomenės.

Ir štai, alkani, pusiau nuogi, vien juokų vertės apginkluoti, Lietuvos kareiviai daro stebuklus. Bet tikru Lietuvos kariuomenės vardu gali vadintis tik nuo 1919 metų vasario 8 dienos, nes tada pirmą sykį rimtai susidurė su rusais, Kedainių—Šetos rajone. Čia smarkiai įvykusioj kovoj, Lietuvos kariuomenė apsikrikštija Povilo Lukšio krauju. Nuo to laiko, Lietuvai aiškus kelias. Jį parodė Lukšys ir tik juo einant, Lietuva gali but laisva. Po to mušio, rusai, palikdami daug karo grobio ir savo užmaštųjų, be atodairos bėga. Lietuviai juos veja, kaip gyvulius, nors jų už lietu-

Aviacijos darbuotojai

vius daugiau dvidešimt ar trisdešimt kartų. Tiesiog dabar nenorisi tikėt, bet faktas palieka faktu. Prisiminus, kaip bolševikai buvo vejami, šiandien neišlaikysi gardžiai nesijuokęs. Pavyzdžiui: vienam lietuvių bureliui, 8 vryų, buvo įsakyta užimt vieną miestelį. Miestelis ant kalno ir ypatingai aukštai stovi bažnyčios bokštas. Miesteiėje pilna rusų, o bažnyčios bokšte tupi jų sekėjas. Žinoma, jei lietuvių bursų butų buvęs didelis, miestelį negalima butų taip lengvai paimt, nes sekėjas savo laiku lietuvius pamatytų ir jie suspėtų atidengt ugnį. Bet kurgi sekėjas gali pamatyt aštuonius žmones grioviu slenkančius. Priartinę arčiau miestelio, musiškiai pasidalino dar į dvi partijas. Vieni pasilieka ant vietos, kiti apina aplink miestelį, iš kitos pusės. Dar prieš tai buvo susitarta, kad, kaip tik užeis į antrą miestelio pusę, tuojuos atidengt tiesiog į miestelį ugnį. Taip ir padarė. Esantis bažnyčios bokšte sekėjas vos suspėjo surikt, duot žinią "tovariščiu" komisarui: "Čto litviny nas okružili?", kaip tuojuos nuo komisarovo buvo duotas parėdymas "Čto-by kak nebud probilisia" ir jie tada atidarė į užpakalį pragarišką ugnį: sutarskėjo kulkasvaizdžiai, šautuvai, sudundėjo kanuolės. Lietuviai gi tuo laiku griovyje tėjio, kaip tik daugybė rusų be atodairos išbėgo ir pamatė, kad vieškės jau ne daug liko, su kuriais jau lengvai galima apsidirbt. Tada atidarė ugnį prieš rusus, užkirtu ugnimi keilią ir apie 100 bolševikų paimta į belaisvę. Bet kasgi galima daryt aštuoniems vyrams prieš šimtą? Be to jų reikia eit pirmyn ir pirmyn! Nagi, nupiauna jų kelnių sagutes, ir du žmonės varosi šimtą bolševikų. Kiekvienas bolševikas užimtas tuo, kad nepamestų kelnių ir todėl nuolat jo rankos yra užimtos. Rusai, matydami, kad lietuvius ne tik negalima paimt, bet ir atsisipirt negalima, lengvai atsiunčia pačias ištikimiausias savo dalis, kurios vien iš komunistų sutvertos. Dabar jau lietuviams atsiėjo sunkiau. Ne vienas pats sau galvojo, kiti ir pasisakė, "ar ne veltui mes tik stengiamės. Kas žino ar ištesėsime? Gal butų geriau, kad nepradėjus?" Vienas po kito, kaip nueidavo neva savo namų aplankyt, taip ir negriždavo. Ir nėra ko stebėtis, kodėl kilo abejonės: Vyžos visai jau susinešiojo; klumpės suskilo, nebuvo kas valgyt, kuną dengia vien tik skarmalai.

Bet čia įvyksta, kas tai nepaprasto: pačiame kritiškame momente ateina pagelba nuo Amerikos Lietuvių. Gaunam aprėdymą, maistą, pinigus. Kiekvienas drebančiomis iš džiaugsmo rankomis ima mundirą, arba marškinius, ieško juose savo brolio ar giminių parašo, neranda, kad pašeiniu ar juodylu butų parašyta, bet užtai kiekvienas juose mato nepaprastą šviesesnį už saulę užrašą: "Brangus broli, tęsk pradėtą darbą, tu nėsi vienas. Ten, už jurių, tavo broliai lietuviai eina su tavim išvien." Nėra daugiau abejonių.

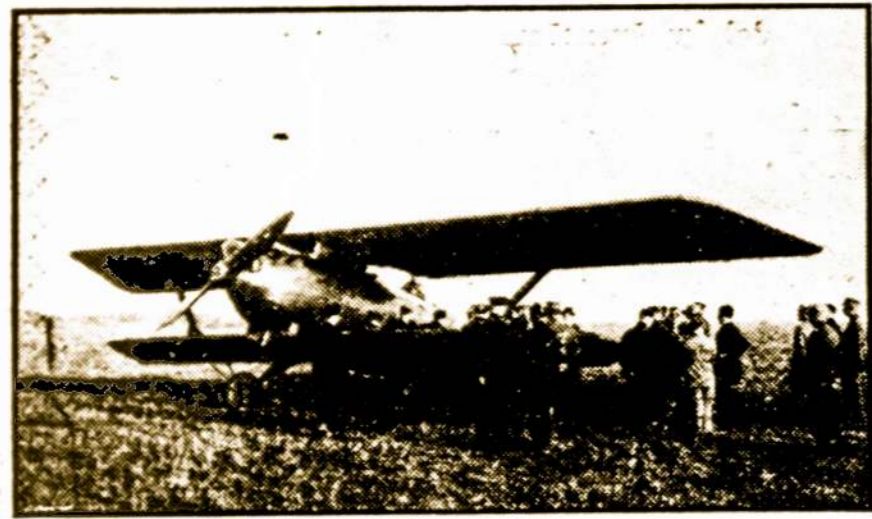
Nuvykę namų atlankyt, sugrįžta atgal į kariuomenę. Vėl naujas pasiryžimas. Nuo to laiko nė vieną kartą neatsitiko, kad Lietuvos kareivis nors žingsnį atgal padarytų. Ačiu tokiam pasiryžimui, 30 dieną rugpiučio, 1919 metais, rusas daugiau nemindžiojo Lietuvos žemę. Nuo rusų Lietuva jau laisva. Bet yra dar du priešai—tai vokiečiai su lenkais. Lietuviai matydami, kad iš karto abu priešu neįveiks, reikalauja apsidirbt atskirai, pavieniui ir parinko pirmiausia vokiečių. Nors vokiečiam buvo senai įsakyta iš Lietuvos išsikraustyt, jie to nepaisė, nes jie dar nespėjo visiškai Lietuvos apliplėšt, o jiems tas buvo labai svarbu. Todėl jie Lietuvoje užtrunka ilgiau. Kad pateisint savo pasilikimus Santarvei, jie pasivadina save Bermontininkais ir pareiškia, kad jų tikslas yra atstatyt senąją Rusijos tvarką. Todėl pasivadino rusų pulkininko Bermonto vardu. Kadangi iš vokiečių užimty vietų šaukėsi ir šaukėsi pagelbos, tad ant Dauguvos krantų palikome tik stiprią sargybą—gi visa kariuomenė pėsčia traukė per Utėną, Maletus, Anykščius, Panevėžį, Šeduvą, Radviliškį ir Šiaulių link, nes kaip tik tame rajone daugiausia buvo vokiečių susispietę. Pasinaudodami tamsiomis rudens naktimis, lietuviai apsupo vokiečius. Tie tokie galiuati, kariavusieji su visu pasauliu, lieka lietuvių sutriuškinti. Tai gal antras tik Lietuvos istorijai bus žinomas toks mušis, kad lietuviai sutriuškina vokiečius. Pirmajame, Lietuvos kunigaikštis Vytautas ties Žalgriu, ir antrajame, 21 ir 22 lapkričio, 1919 m.; Radviliškyje Lietuvos pulkai užduoda vokiečiams tokį pat smugį. Tik dėka Santarvės įsikišimui, likusiems vokiečiams pasiseka pasiekt savo "Vaterlandą." Gi lietuviai paima didžiausį karo grobį: daug visokių ginklų, sviedinių, garvežių, vagonų.

1919 m. gruodžio mėnesio 15 dieną Lietuva buvo laisva ir nuo antro savo priešo—vokiečio. Dabar tik vieni lenkai liko.

Jau nuo pat pradžios Lietuvos kurimosi ir nuolat toliau, lenkai reiškia pretensiją pagrobti Lietuvą, ir jei jiems tas nepasisekė, tai tik ačiu mu-

sų kariuomenės budrumui ir pasiryžimui išlaikyti nepriklausomybę. Visur, kur lenkai su lietuviais susitikdavo atviroj kovoj, visada lietuviai laimėdavo. 1920 m. lenkų-bolševikų karas pasiekė aukščiausiąjį laipsnį. Lietuviai į tą karą nesikišo ir tik rusų—lietuvų sutartimi, vieni mūsų pulkai užėmė Vilnių, kiti stovėjo netoli Gardino, Suvalkų. Lenkai, matydami, kad atviroj su lietuviais kovoj, nieko gero nepes, nutarė klatingu budu; iš pasalų Lietuvai smugį užduot. Ir dalmai jiems tas pasisekė. 1920 m. spalij mėn. 7 dieną, iškilmingai Tautų Sąjungos komisijai dalyvaujant, lenkai ir lietuviai pasirašė taikos sutartį, kuria einant, Vilnius turėjo likt Lietuvai! Žinoma, tuojau į pulkus telegramomis buvo pranešta, kad ir su paskutiniu priešu — lenku padaryta taika. Visi džiaugėsi, kad galės grįžt prie arklų, prie ramaus darbo. Bet, kaip skaudžiai apsigylėm! Dar istorija nežino tokių įvykių, kaip lenkai su lietuviais padarė. Ar girdėtās dalykas: tuo pačiu laiku užtikrina brolišką meilę, viena ranka pasirašo taikos sutartį, kita—smogia peiliu. Kada jiems pasisekė lietuvius prigaut taikos padarymu, ir prastarieji neižiurėdami tame jokio jadošiško darbo, ramiai sau ilsėjosi, tada lenkai asmeny Želigovskio, miegančius lietuvius užpuola, paima į beaisvę apie 2000 žmonių, išplėšia mūsų tautos širdį—Vilnių!

Tiesa, iš belaisvės po 3 mėnesių paleidžia, bet grįžta tik 10 nuosimtis visų paimtųjų, ir tie be sveikatos: kas su džiova, kas kurdias, beprotis... Visi kiti, rado sau amžiną poilsį pas lenkus. Jei jau buvo sunku susitarti su lenkais prieš tai, tai po to, iki kol bus gyvas nors vienas lietuvis šiam pasaulyje, tol už tą lenkam nedovanos.

Aviacijos laukas Aleksote

Tokiu budu, pergalės apkvaišinti lenkai, ima ruoštis prie galutinio lietuviams smugio—ir Kauno paėmimo. Tam tikslui į Vilnių atsiunčia naujų iegų. Koncentruojama kariuomenė ties Salakais, Giedraičiais, Širvintais, iš kur lengva būtų pasiekt Ukmergę ir Kauną. Čia ir lietuviai į žutbutingą kovą rengiasi. Kiekvienas matė ir žinojo, kaip lenkai su lietuviais pasielgė 7—9 spalij, todėl dar niekad taip lietuvius nebuvo pasiryžęs, kaip po Giedraičiais ir Širvintais. 19—21 lapkričio užvirė nepaprastai kruvinas mušis lietuvių su nelygiu sau priešu, lenkais (lenkų iš karto buvo daugiau negu lietuvių). Neatsižvelgiant į daug skaitlingesnį priešą, kiekvienas Lietuvos kareivis rengėsi ar laimėt ar mirt. Lenkai niekad ir nuo nieko nebuvo gavę tokį smugį, kokį pajuto iš lietuvių ties Giedraičiais ir Širvintais. Palikdami daug grobio, lenkai bėgo be atodairos. Lietuviai tuo sykiu be jokio sunkumo būtų galėję atvaduot visą Lietuvą, jei nebutų kludžius Tautų Sąjungos komisija, kuri patarė veltui kraują neliet, nes kam kas priklausio, tas tą ir gaus. Šiandien ir matom kur priklausomybė—mūsų tautos gyvybė, širdis—Vilnius tebėra lenkų naguose. Vilnius mūsų, mes turim jį atgaut!

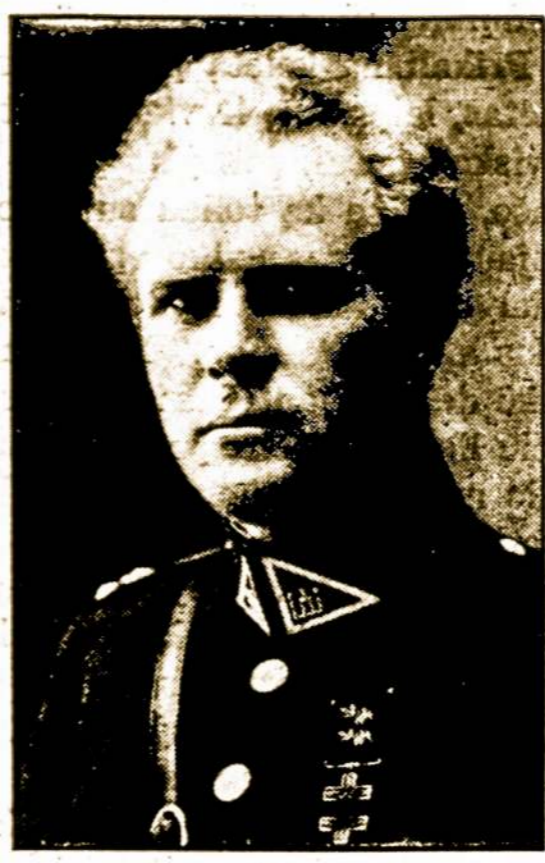
Jei šiandien Lietuva nepriklausoma, jei šiandien lietuvius Lietuvoj jaučiasi, kaip savo namuose, tai dėka Lukšui, Eimučiui, Juozapavičiui, Matulaičiams, Sidaravičiui... Aš turiu didelės garbės paprašyt Jusų, brangūs tautiečiai: atminčiai tų garbingai žuvusių už Lietuvos nepriklausomybę, prašau vienai minutei atsistot ir tylėjimu bei giliu susimąstymu, juos pagerbt. (Vienos minutės pertrauka).

Dabar Lietuvos kariuomenė yra ne kas kitas, kaip mokykla, kurią turi baigt visi Lietuvos sunūs, baigusi 20 metų amžiaus. Jaunuoliai imami į kariuomenę du kart į metus, rudeny ir pavasary. Tarnavimo laikas: vieni metai, specialėse dalyse pasantrų metų. Laikas tarnavimui trumpas, todėl intensyviai mokinama, net iki 10 val. per dieną.

Be specialaus karo mokslo, kareiviai mokina si dar bendro mokslo. Kiekvienas, baigęs tarnybą, grįžta namo, įgijęs ne mažiau liaudies pradinės mokyklos mokslo. Jei kartais pasitaiko, kad kareivis baigia tarnybą negavęs to mokslo, tuomet jo vadas paliuosojamas ne tik iš vadovybės, bet visai iš kariuomenės. Visi jaunuoliai kariuomenėn eina noriai. Jei kam del sveikatos prisi-eina likt, tas didžiausiai nusimena, nes žino, kad Onytė ar Marytė jį nemylės taip, kaip “tėvynės gynėja.”

Tarnybai visi labai prisiriše. Nežiurint, kad daug yra privalomų užsiėmimo valandų, patys, niekieno neraginami, noriai užsiiminėja sportu, gimnastika ir k.k. Pasakytiu ne savo žodžiais, bet Amerikos lietuvių, kurie šiais metais lankėsi Lietuvoj ir matė kariuomenės sportą—gimnastiką, pasakė, “Mes užsiėmy taip gimnastiką darant, matom tik teatruose ir paveiksluose.”

Lietuvos jaunuolis kariuomenėj taip pasikeičia, kad pažint negalima. Pasibaigus tarnybai, atsiviekiant su vadais visi verkia, kaip mažai vaikai, taip tampriai susigyvena su savo vadais ir viršininkais. Nelengviau skirtis ir vadams. Ne-

Pulk. Jonas Petrušis, 2 Pėstininkų D.L.K. Pulko Vadas, II Karo Apygardos Viršininkas

kartą matai, kaip žilas, daug mušių matęs pulko vadas, su asaromis akyse atsiviekina su kareiviais, lyg su biangiausiai vaikais, neišaiško ir apsisverkia. Vos tik palegia prabilt: “Jūs, vyručiai, nepamirškite, kad dar mūsų vunius pavergtas, dar mūsų daug brolių žiaurose lenkų rankose kencia, dar bus mums darbo... dar pasimatysim ten... panai Gedimino kama...”

Del laiko stokos negalėdamas plačiau test savo kalbą, tai nors trumpai dabar žvilgtėterėsiu, ką, aciū tai kariuomenė, šiandien Lietuva yra pasiekusi. Pirmiausiai, tai Nepriklausomybė. Po to: a) Svetimo srity: visiems pradinės mokyklos ribose, mokslas yra privaomas. Jų yra 2-jų rusių 3 ir 4 metų. Baigusieji pirmą — į gimnazijos pirmą klasę be kvotumų įstoja; baigusieji antrą — į gimnazijos 2-ą klasę įstoja. Mokslas veltui. Reikia turēt tik savo knygas. Prie kiekvienos mokyklos yra tėvų komitetas, kuris rūpinasi neturtingiems vaikams išgaut lešas įgijimui knygų ir kitų reikmenų, be kurių nėra galima mokyklos lankyti. Be to, jie padeda visame mokytojiui, kad tik netrukdomai jis galėtų mokyti vaikučius.

Sekanti mokykla—gimnazija. Čia mokslas tęsiasi 8 metus. Mokestis už mokslą 100 litų ant metų. Neturtingi nuo mokesčių visai ar dalinai paliuosojami. Labai neturtingiems, bet gabiems duodama piniginė pašalpa.

Aukščiausia mokykla—universitetas. Mokestis kaip ir gimnazijoje—100 litų—\$10 semestru. Čia yra keletas skyrių: Medicinos, juridinis, teologijos, filosofijos, humanitarinis, fizikos, matematikos, technikos. Neturtingiems, pasižymėjusiems gabumu studentams, duodama tokia pašalpa, kad galėtų pragyvent ir mokintis. Šiais metais asignuota pinigų del 200 neturtingų studentų. Šalia tos aukštos mokyklos, yra dar ir kitų aukštų specialių mokyklų. Kaune Meno mokykla, Klaipėdoj Muzikos konservatorija. Mokesnis visur vienodas. Bet viena iš visų Lietuvos pati svarbiausi aukštoji mokykla, tai Dotnavos žemės Ukio Akademija. Ji taip aukštai mokslo žvilgsniu stovi, kad į ją atvažiuoja mokintis studentai iš visų pabaltijos valstybių. Ją baigę, tampa agronomais, mokytojais, miškininkais ir visi kiti, kas žemės ūkį liečia, specialistai. Be tų visų mokyklų, yra steigiami visur, kur nors randasi 10 norinčių žmonių, vakariniai suaugusiems kursai. Didesniuose miestuose kaip Kaune, Šiauliuose, Kedainiuose, yra suaugusiems ir aukštesnės mokyklos.

b) Susisiekimo srity. Tiesiog stebėtis reikia, kad nieko savo neturint, sulyginus, per tokį trumpą laiką savystovaus gyvenimo, ir tai nuolat su visokiais priešais kovojant, šiandien skersai ir išilgai Lietuvos, raizō gelžkeliai, plentai, ant kurių matai tai vienur, tai kitur, nė kiek nemažesnio greitumo kaip ir Amerikoj, dumiančius traukiniuos, automobiliuos. Ir tas viskas Lietuvos. Kiek tik krašto resorsai leidžia, tęsiami vis nauji ir nauji geležinkeliai, plentai. Vienur, kitur, jau pradeda kaip ir Amerikoj, smaluot kelius, pavyzdžiui, kaip paliai Birštonus ir Palangą. Visur, kur reikalinga, ant upių statomi geležiniai, betoniniai tiltai. Drąsiai galiu tvirtint, kad dar pagyvenus savystoviai tiek kiek gyvenom, Lietuvoj susisiekimas bus toks pat kaip ir Amerikoje.

Kiekviename miestelyje; bažnytkiemy randasi paštas, telegrafas, telefonas. Kiekviename kaime du—trys ukininkai klausosi savo grįžioj radijo, naujausias pasaulio žinias, koncertus. Dabar Lietuvoj susisiekimas pigesnis negu Amerikoj keturius kartus.

c) Socialinis klausimas. Beturčiui senatvės ar ligos susilaukus, nereikia rupintis kur dėtis. Daug yra prieglaudų, kuriose geriau jis yra užlaikomas, negu pirmiau pats save užlaikė. Vaikai našlaičiai, ypatingai gerai globjami. Prie kiekvienos vaikų prieglaudos yra specialinės jiems mokyklos, kurias baigę, tampa geriausiai darbininkais. Šiek tiek opesnis bedarbių klausimas. Pirmiau bedarbiams buvo išleidžiama po 3,000,000 litų, žinoma, tokia suma pinigų negalėjo juos patenkinti, ir kaip šiais metais skirta 8 milijonai litų, tai dabar, Lietuvoje, proporcingai imant, mažiausiai yra bedarbių negu kokioj kitoj Europos valstybių.

d) Pramonė ir prekyba. Metalų išdirbysčių fabrikai mažai dirba, bent jei kas duoda kokį nors užsakymą. Bet daug yra dirbtuvių, kurios apdirba žalią medžiagą, kaip: linus, medžius, odą, grūdus, plytas, mūlą, tabaką, degtukus, spiritą. Aš čia minėjau tik tokias išdirbystes, koldos Lie-

tuvoje išdirba ne tik sau, bet ir užsieniui. Atskiru asmenų prekyba, maž-daug tokiame stovyje kaip prieš karą, tik daugiau matosi krautuvių dabar negu buvo prieš karą. Prekybos srity daugiausia vyrauja, tai kooperatyvai. Gražiausi namai, turtingiausios krautuves, sandėliai, vien tik kooperatyvų. Šiandien ne tik dideliame mieste, bet ir mažame bažnytkiemy randasi kooperatyvai.

e) Ekonomija bei ukės klausimas. Šiek tiek plačiau paliesiu, tai žemės ukio klausimą. Kad dabar kas iš Amerikos lietuvių grįžtu, tai daugelis jų ir nepažintų savo tėviškes: kur kada-se buvo dvarai, kaimai, šiandien visur išmėtyti gražūs viensėdziai. Sitas darbas labai intensyviai vartomas ir tik del matininkų stokos, jis dar neužbaigtas. Neprasitink dar ir penki metai, kaip Lietuvoj jau neous nė vieno karmo ir nė dvaro. Nesant Lietuvoj kitų turtų, išskiriant žemę, Lietuvos vyriausybė deda visas pastangas tinkamai pakelt žemės ukio kultūrą. Visiems be išimties, ukininkams, norintiems įsigyt geros veislės gyvulius, pastatyti jiems tinkamus tuobėsius. Vaidžiu duoda 50 nuosimtį pašalpos. Norma peroit nuo javų prie gyvulių auginimo. Jau dabar galima per Lietuvos žemės ukio parodą matyt Lietuvos ukininkų žirgus, karves, kiaules, paukščius, tokio gražumo, kad man, štai neseniai atsilankiusiam Amerikoj, Springfield, Mass. žemės ukio parodoj, nieko gražesnio gyvulių ir paukščių skyriuje nemačiau. Į pagelbą ukininkams valdžia eina visokiais budais. Jiems pavyks beaunant pinigines pašalpos įsigyt geros veislės gyvulių. Dabar jau yra ant kojų 2-jų valscių agronomas, kuris veltui teikia visas galimas pagelbas, kokias tik ukininkai nuo jo reikalauja. Daugely vietų yra įsteigtos žemesnės žemės ukio mokyklos, kurias baigę, tampa gerais ukininkais. Suaugusiems ukininkams, rudens ir žiemos vakarais tie patys agronomai daro iš žemės ukio srities paskaitas. Leidžiama daug specialių pigių laikraščių, taip pavyzdžiui, laikraštis “Ukininkas” kainuoja tik 3 litus į metus.

f) Administracijos klausimas, taip sutvarkytas, kad bemaž ko neprilygsta prie geriausiai pasauly sutvarkytų administracijos operaty ir tai tik per paskutinius 3—4 metus. Nes dar gal iš Tamstų ne vienas atsimena, kaip 1919 ir 1920 metais, važiuojant Lietuvos gelžkeliais, galima buvo išgiust konduktorio pranešimą “gospoda pasažiry, prošu zianit miesta, poezd uchodit.” Tokių visur buvo pilna. Šiandien niekur valstybinėj įstaigoj neišgirsi, kaip tik valstybinėj lietuvių kaiba, nes visi tarnautojai turėjo laikyt iš lietuvių kalbos kvotimus, ir kas neišlaikė, liko paliuosotas. Dar tik vienur—kitur užsiliko rusų raugalas, tai kyšij-ėmimas. Bet einant Lietuvos įstatymais, nėra skaudesnės bausmės, kaip už kyšij-ėmimą. Kokio dydžio nebutų kyšis, mažiausiai 4 metai sunkiųjų darbų kalėjiman. Kokį tik reikalą į valdiškas įstaigas turėtų, ar tai apsilvilkes su sermėga, ar geresniais rubais, gauni greitą ir mandagų patarnavinimą. Jei taip, tai gal nė vienam iš Tamstų kils klausimas: o kaip su mum, ar nevertėtų grįžt Lietuvon? Galui atsakyt štai ką: Iki šiol, koki nebuvo Lietuvos vyriausybė, svarbiausiai buvo atsidavus nuo visų priešų išlaikyt Lietuvos Nepriklausomybę, todėl mažai kreipė dėmesio į atvykusius Amerikos lietuvius. Gi pastarieji, grįžusieji Lietuvoj, su keleta kruvinu prakaitu uždirbtais šimtais ar tukstančiais dolerių, manė, kad pakaks tik užvest kokią nors prekybą, pastatyti dirbtuvę, ir pinigai patys į kišenij plauks. Jie užmiršo vieną dalyką, kad be pinigų, reikalinga dar prityrimas iš tos srities, kurioj mano darbuotis. Pasekmės buvo ko liudniausios.

Toks Amerikos lietuvis, dar nesuspėdavo savo dirbtuvės stogą uždengt, kaip jau rašydavo savo broliui ar švogeriui į Ameriką laišką, prašydamas jų pagelbos: “Tu, girdi, Prandi, atsiųsk man šipkortę, aš tai likau pilkas kaip tilvikas ir kaip nors padėk man išsprukt iš tos prakeiktos Lietuvos.” Jam atrodydavo, kad ir jo nepasisekime ne jis buvo kaltas, o Lietuva. Šiandien Lietuvos vyriausybė deda visas pastangas, kad Amerikos lietuvi, grįžę Lietuvon ir norinti ką nors veikt, jų įdėtas kapitalas į kokią nors imonę ar kitur—nežūtai. Tikiuosi, kad neveliaus kaip kitais metais, tas klausimas jau bus tinkamai sutvarkytas.

Kaip matote, brangūs tautiečiai, rodos reikėtų tik džiaugtis, dirbt, bet dėja, to nėra; nuolat atsiranda žmonių priešų, kurie visokiais budais stengiasi ardyt ramybę, kludyt tam darbui (iš vietos atsiliepia, pavyzdin, kaip Smetona?). Taip, gal but ir jis, bet pirm negu jį apkaltint, trumpai žvilgtėterėsim, ar ištikrųjų jau jis yra taip kaltas? Gal rasi aš, ar kitas 10 kartų esame kaltėsnai už jį? Per amžius Lietuvai netruko išgamt, už kurių darbus, mūsų tauta tinkamai juos įvertina. Taip pavyzdžiun, kaip jau aukščiau minėjau Lietuvos kunigaikštis Jogaša, del mergos parduoda savo kraštą Lenkijai. Šiandien nė vienas lietuvis to nepamiršo, ir Lietuvos kariuomenės pulkai priėmė sau už šefus Lietuvos kunigaikštėsius, kaip Mindaugis, Gediminas, Keistutis. Algirdas; Jogailos gi vardą joki kariuomenės dalis sau neišsirinko. Toliau sėka išgamos, tai Miclekvičius — Kapsukas ir Aleksa — Angarietis. Jiedu rusų papirkti, 1918 ir 1919 metais vedė rusų kariuomenę į Lietuvą, su tikslu prijungt ją prie Rusijos. Aciū jiems, tiems Lietuvos išgamos. Tukstančiai geriausių Lietuvos sunų, praliejo kraują... Mūsų tauta niekadus jiems nedovanos. Atsitranda ir tokių, kurie viduje, išgauna nuo lietuvių pilniausią pasitikėjimą, įlenda į Lietuvos

Laidojimas Arkivyskupo Matulevičiaus

širdij ir vėliau išduoda ją. Lietuvio ranka nesudrebėjo jį sumaikinti, nors prieš tai buvo apdovanojusi visa kuo tik galėjo. Čia aš turiu omeny generolą Kleščinską. Nesudrebės ir toliau lietuviu ranka sutriuškint būs tokij savo priešą.

Dabar pasizuresim, kokų apmokytių vertiamas, ir gruožio 17-ko pervelsim ir kiek jame karas A. Smetona. Kaip tik stoji Vasueta — socialdemokratų valdžia, tuojau krašte, kaip grybai po lietaus atsirado lenkų mokyklų. Aiskiausiai, tai Lenkija jas užlaikė, nes is valdžios lešų negaudavo, o patys atsistū lienkų mokytojai ir butų pasamdydavo, suois padarydavo, vaikams veltui knygas duodavo, o kad daugiau pritraukt vaikų, tai ir aruata juos pavaisindavo. Kaip į tą reagavo visuomene, tai žamsos is laikrascių geriau zinote. Į mokyklas mete granatas. Tomsus. Birzeio mėn. teismas isteismos komunistus, vadimanus kuopininkais. Neva tai jiems pagerbt, cnuogantai, daugiausia is žydų, rusų, suruose kaune esenų, nesuami pries save raudoj vevavę ir dau-uodam kad nos jau lietuviskai, bet kur tau—rusiskai, internacionai.

Na, tiek to, eikt jus, tik duokit kitiems ramybę. O jie ar dave? Nugi nuo kiekvieno praeivio reikalavo nusimt keptuę, o kas nekiause, tai ir su lega priverite nusimt. Gi pasitaiko, kad eina mūsų žinomas senakas, kartu su daug Lietuvos naujai su kudirka, Basanavicium, generolas bulota. Už tą jo lietuvių, lietuvių tauta pagerbe ir apdovanojo jį generolo laipsniu. Be to, jis yra vyriausios karo veterinarjos gydytojas. visi kariskiai be gao myli, nes imato, kad siandien, vjetoj to, kau jau turetų isestis sau ramiai, bet to nedaro, o dega is vieno pulko į kitą, žiuri uk, kad Lietuvos kariuomenes arkiai butų gražūs, sveiki... Atsiuodua tam darbu švenčiausiai, ir zinoma aziaugiasi, kad gau dar patarnaut savąjai, nepriklausomajai Lietuvai. Ir kaip sakau, pasitaiko tam seneliui eit tuo syk pro sąj tos esenos. Ginklą su savim neturejo; na ir kam jam ginklas, gyvenant Lietuvoj, tarpe savųjų... kaip uk prisitarcino prie esenos, pribega prie jo chui-ganas žydukas ir rusiškai sušunka: “Šumai ty, kovskaja svolač, šapku!” Mūsų generolas dairosi, žiuri, trina sau akis, mano gal sapnas. Bet ne, ne sapnas, o tikrai yra, bet jokiū budu negali suprast, kad jis randasi Lietuvoj ir dar Kaune. Jam dar galvojant, žydas cnuiganas smogia ranka senukui lietuviui per gaivą, kepurė nukrinta, generolas pasuenkia ją paket, bet neka visai permuštas.

Ar galėjo tikri Lietuvos sunai matyt tą ramiai? Ar galėjo jie dovanot, kad netuvis visą amžių del beuovybės kovojės, butų mušamas per galvą nuo chulgano žydo? Ne! Niekados! Jau pradėjo virt jų g, slose kraujas. Negana to, visur beveik kasdien buvo ruošiami mitingai; kvietė visus sukitt ir padaryt tokią tvarką Lietuvoj, kaip yra dabar Rusioj. Demagogai sakė, kad “didžiausi darbininkų priešai, tai socialdemokratai, nes jie prisidengė darbininkų užtarėjais, tiktai trukdo stotus tikrajai darbininkų valdžiai, už tai tokį Kairį, Purienę, reikalinga taip sunaikint, kad jų vietoje liktų tik kruvina vieta.”

Atsitikdavo pagaliaus ir kariuomenėje, kad koks nors žydukas atsisakydavo klausyt ir paklaustas, kodėl neklauso? Atsakydavo: “Ja ne po-nimaju čto vy gorovite.” nors prieš tai puikiai kalbėjo lietuviškai. Aiškiai buvo matoma, kad tai daro viską Lenkijai, kuri daugiau nepasitikėjo, kad Želigovskiadai antru kart gerai pavyktų, tai nori Lietuvą pagrobti kitu keliu, butent: Suruošt Lietuvoj sukilimą, o jie jau tada gindami Europą nuo bolševizmo, pareikštų pasauliui, kad, “ot Lietuva negali susitvarkyt, ir todėl jie neturėjo kitos išieities, kaip tik užimt Lietuvą.”

Aš nedrįstų pasakyt, kad Grinius ne lietuvis, bet man nesuprantama, kodėl jis negriebėsi priemonių tą visą pavojų pašalint, nors iš anksto jau buvo apie tai pranešta? Aš manau, kad jis buvo apsuptas netinkamais asmenimis, kurie nuolat klaidingai jį informavo, gi pats neturėjo pakankamai valios, kad savystoviai veikt. Pagaliau, buvo tikri daviniai, kad diena po dienos įvyks sukilimas, o tą sukilimą numalšint, prie demarkacijos linijos lenkai sukonceitruos savo kariuomenę. Pasidarė kariškas Lietuvai momentas. Ir ką gi lietuviai daro tokiuose atvėjuose? Nugi pasiziu-rėkime į kaimą, kuris kadaise turėjo su dvaru bylinėtis ir kaip jau mato, kad paims dalyką, jei nesitvers griežtai, tai gali ir pralošt; tada išrenka iš savo tarpo vieną energingesnį, sumaningesnį, čoresnį kaimyną ir sako jam: “Jurgi, tu geriau žinai už mus, mes tau pasitikim ir tu vesk visą dalyką, o mes tau visukuo padėsim.” 17tos gruodžio įvykis yra panašus tam Lietuvos kaimui, kurį visi jos sunai pamatė, kad labai pavojingas momentas, ir jame randa sau Jurgį, asmenyje dabartinio Lietuvos respublikos prezidento Antano Smetonos, kuriam sako: “Tu, Antanai esi protin-

gesnis, energingesnis, sumaningesnis, visiems žinomas, todėl mes tau pasitikim, paimk į savo rankas visos mūsų tautos vadovavimą, mes eisim pas tave, ką įsakysi, dirbsim, ir reikalui esant, mirsim."

Argi galėjo jis atsakyti? Ne, niekad! Lietuvos kariuomenei neduok valgyt — ji tylės, neapdrėdyk ją—ji tylės, liepk mirt—neištarant žodžio—mirs. Bet įsakyk jai pasilikti ramybę, kuomet tėvynė pavojui, ji nepaklausys. Ji 17 gruodžio nevadovavosi kokiais — nors asmeniniai reikalai, nieškojo sau garbės, o kaip 1919 metais, niekeno neraginama stoji gint Lietuvos nepriklausomybę, tuo pačiu instinktu vedama, ji 17 gruodžio padarė perversmą. Ji nelaike savo rankose valstybės valdžios nė 20 valandų, nes kraštą valdyt yra tam tikras mokslas, kurį žmonės studijuoja visą amžių. Kariuomenė moka tik gint nepriklausomybę, todėl tuojau visą valdžią atidavė tam, su kuriuo dirbo sykiu, pradžioje Lietuvos tvėrimosi, kuriam ir dabar pasitikėjo — tai Antanui Smetonai. Iki šiol Lietuvoj, aukščiausiai valstybės reikalų buvo statomi partijos ar asmeniniai reikalai. Norint Lietuvoj gauti vietą, tau nereikėjo but lietuviu, tik reikėjo prisirašyt prie partijos. Šiandien kaip tik atvirksčiai. Nesvar-

bu kokios tu esi partijos, pirmiausiai buk lietuviu, mylėk darbą. Pavyzdin: Klaipėdos Krašto gubernatorius p. Žalkauskas, yra vienas stambiųjų Valstiečių Liaudininkų partijos šulų, bet žinomas, paliekams toliu toj vietoj, kol suserį ar negali toliau eit pareigas. Antras, senos valdžios Generiš uoliausių senos valdžios rėmėjų, skiriamas į Berliną vice-konsulu, nes yra žinomas, kaipo gabus, mylintis darbą žmogus ir lietuvis. Daug pavyzdžių galėčiau pristat, bet laiko truksta.

Šiandien, jei pasižiūrėsim kas ruošia Lietuvoj visokius pučus, sukilimus, matysime, kad tai jaini vyrai, nežinanti gerai gyvenimo. Taip pavyzdžiui, vienam mūsų kariuomenės pulke, jaunąs, gražus leitenantas, kad pakankamai gerai gyvent, apsisveda su turtinga moteriške. Kada, be karininko laipsnio, turi jau pinigų, tai jis galvoja toliau: "Ka-gi, esu gražus, tui ru pinigų, tik vienas prastas daiktas, tai but jaunesniu karininku. Iki pasieksiu pulko vadą, pražilsiu, be to, dar 20 metų nenuilstamai turėsiu dirbt. Ar negalima butų taip sau, be darbo, likt pulko vadu? Pulko vadu neprasta but! Sėdi sau ant arklio, užpakaly tavėves adjutantą, orkestra, visas pulkas išsirikia-

ves. Puikus dalykas! Ir tai galima pasiekt laike keliu valandų. Reikia tik pradėt."

Pradeda. Prikalbina keletą puskarininkų, pažada jiems vietas, laipsnius, ir vieną naktį prima pulką. Jau visas gerai, jau jis pulko vadas. Bet kaip išaušo, nežino ką toliau su tuo pulku daryt. Pagaliau, eina pas pulko vadą, papasakoja apie visą dalyką ir klausia ką toliau daryt.

Pulko vadą atsakė: "Žinau." Liepė jam padėt ginklą, pašaukė dežuruojantį karininką ir nusiuntė jį į bepročių ligoninę iširt protą. Kadangi jis neturėjo tikslo nužudyt ką-nors, tai jį tik paliuosavo iš kariuomenės.

Atsiranda ir tokių, kaip Pajaujis, kurie neat-eina pasiklaust ką daryt, bet aiškiai iš anksto sus-tato surašą asmenų, kurie turės keliaut pas Ab-rahomą, nesidrovį kraujo praliejimo, kad tik at-siekt savo tikslą — likt tautos vadu. O kodėl Pajaujis juo negali but? Jaunas, ką tik univer-sitetą baigęs, nėra kur iegų dėt dabar. Ramų darbą dirbant, kasžin kada galės iškilt į tautos va-dus, o dabar, tai labai patogus momentas.

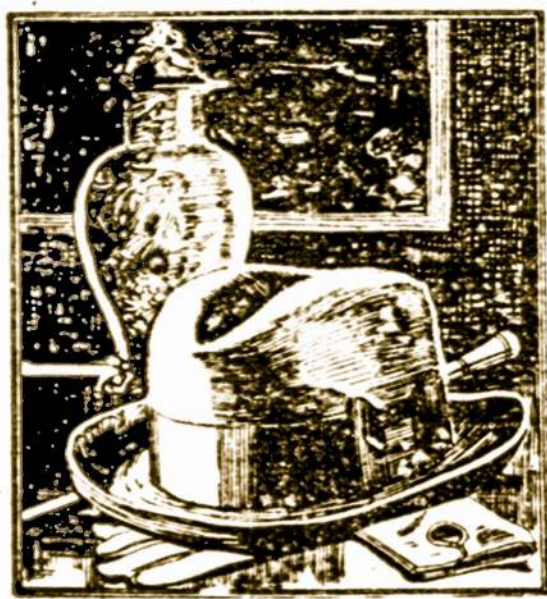
Tautos vadu jaunuolio vaizduotei ir neprastai but. Visur apie tave rašo; ateina su vizitais di-džiųjų valstijų atstovai, konsulai; klausosi minis-teriai. Už tai ir tinkamą bausmę gavo.

Negeresnis paukštis ir Majus, bet už visus protingesnis, nes išskaitliavo, kad, jei nepasisieks atsistot tautos priešaky, nors pinigų prisigriebs. Kaip matot, nė vienas rimtas lietuvis nėra įmai-šytas į visus pučus. Kaip Jūs čia, brangūs tautie-čiai, taip ten Lietuvoj, visi šaukė "Ramybės, ra-mybės, ramybės!" Ir jei šiandien drįs kas nors tą ramybę drumst—ardyt, tai be jokio pasigailė-jimo bus sunaikintas.

Pateikdamas Tamstom tą žinių žiupsnelį apie Lietuvą, aš noriu, kad tos žinios Jus dar arčiau pririštų prie Lietuvos, kad dar tampriau Jūs tap-tumet surišti su savo tėvyne ir tik kapai bepaieg-tų tuos ryšius nutraukt.

Aš gi, grįžęs Lietuvoj, drąsiai galėsiu pra-nešt, kad neatidedam ant toliau, einam tuojaus Vilnių vaduot, nes ten už jurių, broliai lietuviai nė kiek nemažiau myli Lietuvą ir yra pasiryžę, kaip ir kadaise, tam darbui viską aukaut, reika-lui esant, mirt.

Mums nėra nieko sunkaus, nes keičias, kuriuo mes turim eit yra aiškus. Jį pramynė Lukšys, Eimutis, Juozapavičius, Matulevičiai. Juo einant, mes atvaduosim visą Lietuvą, kur galės visi lie-tuviai grįžt ir laimingai gyvent, nes jau daugiau nebus nė skriaudėjų, nė nuskrtaustųjų.

PIRKIT PAS SAVO TAUTIETI!

Turiu puikiausia krautuve visokių Drapanų, Siutu, Overkočių, Marškinų, Kaklaraiščių ir visko, ko tik reikia pasirėdyt ir linksmam but per Kalėdas. Linkim visiems savo kostumeriams LINKSMŲ KALĖDŲ!!!

American Clothing Co.,
10 Millbury Street,
Worcester, Mass.

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ GARADŽIUS
LIETUVNINKAS ir KULIS, Savininkai
Taiso visokius automobilius. Hudson and Essex Service stacija. Garadžius Automobiliams. Stacija Gazolino ir Aliejaus. Nepamirškite savo vietos.
Telefonas Park 7889. Naktį—Cedar 4482
Worcester, Mass.
Kampas LAFAYETTE ir HARDING STS.,

VALGOMŲ DAIKTŲ KRAUTUVĖ
Visokios mėsos—Vištų ir turkių; riešutų ir visokių kitokių dalykų šventėms.
A. GILL ir A. RIDZIEL.
81 Millbury Street, — Worcester, Mass.

DRABUŽIŲ KRAUTUVĖ
KURIOJE GALIMA GAUT GRAŽIŲ APRĖDALŲ ANT KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR VISADA, PAS—
K. Ivanauskas,
87 MILLBURY STREET — WORCESTER, MASS.

VIENINTĖLĖ LIETUVISKA UNIJOS BARZDASKUTYKLA
DARBAS VISADA ATLIEKAMAS GRAŽIAI.
Sav. M. Mačionis
174 MILLBURY STREET — WORCESTER, MASS.

SANITARY BARBER SHOP
PUIKIAI ATLIEKA BARZDOS SKUTIMUS IR PLAUKŲ KIRPIMUS.
8 Kelley Square — Worcester, Mass.

ROYAL BAKING CO., Inc.
Linkim visiems LINKSMŲ KALĖDŲ ir žadam priekelt deliai Kalėdų labai gardžių pyragų. Kreipkitės į—
ROYAL BAKING CO., 33 Lafayette Street.
Taipgi turėsime pagaminę gardžių Kalėdoms Pietų—
Atsilankykite į—
UP-TO-DATE LUNCH, 1 Millbury Street,
Worcester, Mass.

Lietuvio Valgomų Daiktų ir Šviežios Mėsos Krautuve
LINKIM VISIEMS LINKSMŲ KALĖDŲ!
J. Špakauskas,
44 Lafayette St., — Worcester, Mass.

SEYMOUR LAUNDRY
Gyvuoja puikiai ir linki LINKSMŲ KALĖDŲ visiems savo kostumeriams. Puikiausia vieta duot savo drabužius skalbimui. Nepamirškite.
SEYMOUR LAUNDRY
LIETUVIO VIETA
5 Seymour Street — Worcester, Mass.

BARBERNĖ ir MAUDYNĖS
Kreipkitės pas—
Domininką Mažeiką,
26 WARD STREET — WORCESTER, MASS.

GERIAUSI ČEVERYKAI GALIMA GAUT PASIPIRKT PAS—
FAMILY SHOE STORE
Repečkų Broliai, savininkai
27 Millbury St., — Worcester, Mass.

Valentina Paltanavičaitė
Baigianti Bostono Muzikos Konservatoriją,
DUODA PAMOKAS ANT PIANO
Vaiknam ir Mergaitėms, Pasekmingiausiu Budu.
14 Vernon Street
Tel. Park 424 Worcester, Mass.

V. BAČINSKAS MARKET
Dvi Didelės Krautuves,
PILNOS GERIAUSIŲ VALGIŲ KALĖDŲ ŠVENTĖMS.
Nepamirškite:—
174 Ingleside Ave. Tel. Park 5819
205 Fairmont Ave. Tel. Park 2981
Worcester, Mass.

VIKTORAS KIMBALL
Užlaikome Puikiausia Valgomų Daiktų ir Mėsos Krautuve. Parandavojam Automobilius Pasivažinėjimui. Linkim Visiems Linksmų Kalėdų!
Meldžiam nepamiršt mus:—
577 MILLBURY STREET
Telefonas Cedar 8956 Telefonas Park 3695

Geriausiai siuva drabužius Worcesterio mieste
VISADA KREIPKITES PAS SAVO TIKRĄ TAUTIETI—
STANLEY K. BUSH,
1 Vernon Square — Worcester, Mass.

J. M. VIERAITIS—PUIKI KRAUTUVĖ
SVIEŽIOS MĖSOS IR KITOKIŲ VALGOMŲ DAIKTŲ KALĖDOM.
Linkim Linksmų Kalėdų Švenčių Visiems.
29 Fifth Avenue — Worcester, Mass.

SMAGI VIETA PAVALGYT YPATINGAI KALĖDŲ DIENOJE!
BOSTON LUNCH
35 Millbury St. — Worcester, Mass.

PUIKIAUSI GERIMAI KALĖDOM VISOKIOS SODĖS FABRIKAS.
P. Lozoraitis,
Savininkas
464 Millbury Street, — Worcester, Mass.
Telefonas Park 5452

LIETUVIO KRAUTUVĖ
VALGOMŲ DAIKTŲ IR SVIEŽIOS MĖSOS. MANDAGUS PATARNAVIMAS. LINKIU VISIEMS LINKSMŲ KALĖDŲ!
Jonas Kairaitis,
31. Kelley Square, — Worcester, Mass.

LENGVAS IR TIKRAS BUDAS ĮGLIJIMUI PINIGŲ KALĖDOMS
ISTOKIT Į MUSŲ KALĖDINIŲ KLIUBĄ—SU PIRMU ĮMOKĖJIMU TAPSIT NARIU—5 KLASOS
KLASA 500—Nariai moka po \$5.00 kas savaitę per 50 savaičių, sekančia gruodžio 1 d. gaus čekį ant \$250.00 su nuosimėčiu.
KLASA 200—Nariai moka \$2.00 kas savaitę per 50 savaičių; gaus apie gruodžio 1, čekį ant \$100.00 su nuosimėčiu.
KLASA 100—Nariai moka po \$1.00 kas savaitę per 50 savaičių; apie gruodžio 1, gaus čekį ant \$50.00 su nuosimėčiu.
KLASA 50—Nariai moka po 50c. kas savaitę per 50 savaičių; apie 1 d. sekančio gruodžio gaus čekį ant \$25. su nuosimėčiu.
KLASA 25—Nariai moka po 25c. kas savaitę per 50 savaičių; apie 1 d. sekančio gruodžio gaus čekį ant \$12.50 su nuosimėčiu.

LINKSMŲ KALĖDŲ VISIEMS MUSŲ KOSTUMERIAMS!
Kviečiam visus pirkt pas mus mėšą ir kitus valgius Kalėdoms.
Jonas Dvareckas,
94 WARD STREET — WORCESTER, MASS.

SALDAINIŲ KRAUTUVĖ
TAIPGI GARDŽIŲ GERIMŲ IR LEDINĖS SMETONOS.
Jonas Skeltis ir F. Tumosa
146 MILLBURY STREET — WORCESTER, MASS.

SULLIVAN'S FISH MARKET
GERIAUSIOS ŽUVIS PASAULYJE
6 Kelley Sq. Worcester, Mass.

WARD STREET MARKET
Visokių valgomų daiktų krautuve. Mandagus patarnavimas. Linkim visiems LINKSMŲ KALĖDŲ ir meldžiam atsilankyt pas mus su pirkimais.
Savininkas GAIDES
91 Ward Street, — Worcester, Mass.

PARSIDUODA GERA KRAUTUVĖ
vietoj lietuviams apgyventoj. Biznis per kelis metus išdirbtas. Kreipkitės pas—
A. Kondrota, 415 Millbury St., Worcester, Mass.
(51—52)

GERIAUSIŲ LINKĖJIMŲ VISIEMS MUSŲ KOSTUMERIAMS ANT KALĖDŲ
NUO UNITED BEEF AND PROVISIONS COMPANY,
97 MILLBURY STREET — WORCESTER, MASS.

KVIEČIAM VISUS PRISIDĖT PRADEDANT NUO DABAR
Jei norit prisidėt prie kitokių klasų, negu šitų—mes jas turim—reikalaujant, suteiksim informacijas.
MILLBURY SAVINGS BANK—Millbury, Mass.